

४५२७ ॥ ॐ ॥

॥ श्री ॥

अथर्व वेदनी वेदोक्त त्रिकाळी संध्या.

अथर्व वेदी ब्राह्मणोने लेट आपवा भाटे

प्रकट करनार,

गुलाबराय छगनलाल

पोरबंदर.

अमदावाद

धीकांटे "युनियन प्रिन्टिंग" प्रेसमां छपी.

संवत् १९४७

सने १८९१.

ૐ

॥ શ્રી અથર્વવેદ સંધ્યા પ્રયોગ ॥

સ્નાન કરી પવિત્ર વસ્ત્ર પેહેરી ડાબા ખભાપર પવિ-
ત્ર વસ્ત્ર રાખી પવિત્ર આસનપર પૂર્વાભિમુખે બેસવું.
આગળ તરભાણી, પવિત્ર જળથી ભરેલું પંચપાત્ર અને
આચમની રાખવાં. વિભૂતિના પાત્રમાંથી થોડી ભસ્મ લઈ
ડાબા હાથનાં આંગળાંઓપર રાખી તેમાં આચમની
થોડું જળ નાંખી બંને હાથવડે તેને મસળવી. ત્યાર
બંને હાથો કોણીથી વાળી તેની હથેળીઓ સૂર્ય સામી ર
નીચેના મંત્ર બોલવો.

૬૭૮૮

ૐ ત્ર્યંબકં યજામહે સુગંધિં પુષ્ટિવર્દનમ્ । ૩
ર્વારુકમિવ બંધનાન્ મૃત્યોર્મુક્ષીય મામૃતાત્ ॥

પછી તર્જની, મધ્યમા, અને અનામિકા એ ત્રણ આં-
ગળાંવડે કપાળમાં, કંઠમાં, હૃદયમાં, બંને હાથના મૂળમાં,
બંને કોણીઓના ઉપર તથા નીચેના ભાગમાં, બંને કાં-
ડાંઓપર, બંને કોણીઓના પડખાપર, નાભીપર, અને
બંને પડખાંઓપર ઐનમઃશિવાય એ મંત્ર બોલીને વિભૂ-
તિ લગાડવી. પછી જમણા હાથની હથેળીમાં એક મામા-

ભાર જળ લઇ તે હાથની તર્જની અંગુઠા તરફ વાંકી વાળી રાખી, ટચતી આંગળીને જુદી પાડી તે હાથને ડાબા હાથની તર્જની આંગળી અડાડી રાખી આચમન લેવું. પછી નીચે લખેલો ગાયત્રીમંત્ર બોલી શિખા બાંધવી.

ॐ भूर्भुवःस्वः तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गोदेवस्य
धीमहि धियो योनः प्रचोदयात् ॥^૩

પછી નીચેના મંત્ર બોલી જમણી હથેળીમાં જળ લેવું.
[નીચેનાં ત્રણ આચમન માટે આ મંત્રવડે જળ લેવાનું છે.]

ॐ अमृतमस्य मृतोपस्तरणमस्य मृतायत्वोप-
स्तृणामि ॥

પછી ॐજીવાસ્થજીવ્યાસંસર્વમાયુર્જીવ્યાસં એ મંત્ર બોલી પેહુહું, ॐઉપજીવાસ્થોપજીવ્યાસંસર્વમાયુર્જીવ્યાસં એ મંત્ર બોલી બીજું ને ॐસંજીવાસ્થસંજીવ્યાસંસર્વમાયુર્જીવ્યાસં એ મંત્ર બોલીને ત્રિજીં એમ ત્રણ આચમન લેવાં.

૩. ગાયત્રી મંત્રનો ભાવાર્થ આ પ્રમાણે છે:-જન્મમરણના દુઃખના નાશ માટે ધ્યાનવડે ઉપાસના કરવા યોગ્ય છે, તેજ જેનું, એવા તે સૂર્યદેવનું અમે ધ્યાન કરીએ છીએ, જે અમારી બુદ્ધિને ધર્મ, અર્થ કામ, ને મોક્ષમાં પ્રેરણા કરેછે.

ત્યારપછી નીચે બતાવેલી વિધિ પ્રમાણે ત્રણ પ્રાણા-
યામ કરવા.

જમણા હાથની અનામિકા તથા ટચલી આંગળીથી
નાકનું ડાણું છિદ્ર દબાવી જમણા છિદ્રદ્વારા બહારના અ-
મૃતમય વાયુનું નીચેના મંત્રનું એકવાર મનમાં સ્મરણ કરી
અંદર આકર્ષણ કરવું. પછી અંગુડાવડે જમણું છિદ્ર પણ
રોકી દેવું. અને ડોકને નીચી નમાવી નીચેના મંત્રનું ચાર
વાર મનમાં સ્મરણ કરી જવું. પછી ડોકને પૂર્વવત ઉંચી
કરી ડાબા છિદ્રવાટે અંદરના પવનને કહેવામાં આવતો મંત્ર
બે વખત મનમાં સ્મરણ થાય ત્યાંસુધી ધીરેધીરે બહાર
કાઢવો. પુનઃ તેજ (ડાબા) છિદ્રથી કહેલી રીતે બહારના
પવનને અંદર ખેંચવો; પાછો કહેલી રીતે રોકવો ને છેવટ
સમજાવી ગયા તે રીતે પાછો ઉતારવો. આ એક પ્રાણા-
યામ થયો.

ॐ મૂઃ ॐ ભુવઃ ॐ સ્વઃ ॐ જનત્ ॐ વૃદ્ધત્
ॐ કરત્ ॐ રહત્ ॐ મહત્ ॐ તત્ ॐ શં ॐ
તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ભર્ગોદેવસ્ય ધીમહિ ધિયોયોનઃ
પ્રચોદયાત્ ॥ ૐ આપોજ્યોતિરસોમૃતં બ્રહ્મ મૂર્ધ્ન-
વઃ સ્વરોમ્ ॥

પછી નીચે ખતાવેલી રીતે સંધ્યાના સંકલ્પ કરવો.

અત્રાદ્ય મહામાંગલ્યપ્રદ અમુકમાસે અમુકપક્ષે
અમુકતિથૌ અમુકવાસરે યથાવર્ત્તમાન નક્ષત્ર
યોગકરણ લગ્ન મુદ્ધૂર્ત્ત સમવાયે એવં ગ્રહગણ વિ-
શિષ્ટાયાં પુણ્યતિથૌ મમોપાત્તદુરિત ક્ષયાર્થપ્રા-
પ્તિઃસંધ્યોપાસન મહં કરિષ્યે ॥

પછી સૂર્યને નમસ્કાર કરી નીચેના મંત્રો ભણીને મા-
ર્જન કરવું.

ઑંપોહિષ્ઠામયો ભુવસ્તાન ડર્જેદધાતન । મહે-
રણાય ચક્ષસે ॥ યોવઃ શિવતમો રસસ્તસ્ય ભાજ-
યતેહનઃ ડશતીરિવમાતરઃ ॥ તસ્મા અરંગમામવો
યસ્યક્ષયાય જિન્વથ આપોજન યથાચનઃ ॥

ત્યારપછી નીચેના મંત્ર ભણીને અધર્મર્ષણ કરવું. (જ-
મણી હથેળીમાં જળ રાખી, ડાખી નાસિકા અંધ કરી જ-
મણી નાસિકાદ્વારા સદરહુ જળ ઉપર રેચક કરવો. પછી જો-
યા વગર તે જળ ડાખી આંત્રુએ જોરથી ફેંકી દેવું.)

દ્રુપદાદિવ મુમુચાનઃ સ્વિનઃ સ્નાતોમલાદિવ ।
પૂતં પવિત્રેણે વાજ્યં વિશ્વેશુંભંતુ મૈનસઃ ॥

પછી એક આચમન લઈને આગળ કહેલી રીતે એક પ્રાણાયામ કરી નીચેના મંત્ર બોલી સૂર્યને બે અર્ધ આપવા.

ॐ હરિઃ સુપર્ણોદિવમારુ હોર્ચિષાયેત્વાદિપ્સંતિ-
દિવ મુત્પતંતં ॥ અવતાં જહિહરસા જાતવેદોબિ-
મ્યદ્રુગ્રોર્ચિષાદિવમરોહસૂર્ય ॥ શ્રી મિત્રાયદ્વદમર્ધ્ય
ન મમ ॥

પછીથી અસાવાદિત્યોબ્રહ્મ એ મંત્ર બોલીને પ્રદક્ષિ-
ણા કરવી. ત્યારપછી આચમન લઈ એક પ્રાણાયામ કરી
નીચેના મંત્રોવડે હાથ જોડી રાખીને સૂર્યનું ઉપસ્થાન કરવું.

ॐ અભયંનઃ કરત્યંતરિક્ષમભયંદ્યાવાપૃથિવી
ઉભદ્ભમે । અભયં પશ્ચાદભયં પુરસ્તા દુત્તરાદ ધરાદ
ભયંનો અસ્તુ ॥૧॥ અભયં મિત્રાદભયમ મિત્રાદ-
ભયં જ્ઞાતાદભયં પુરોયઃ । અભયંનક્તમભયં દિવાનઃ
સવા આશામમુમિચં ભવતુ ॥૨॥

ઉપસ્થાન કરી રહ્યા પછી દશ, અઠાવીશ, એકસો આ-
ઠ, કે એક હજાર આઠ ગાયત્રીના જપ કરવો. જપ કરમા-
ળા (અનામિકાના વચ્ચેના વેદો, પછી તેના પેહુલેા વેદો,
પછી ટચલીના પેહુલેા બીજે ને ત્રિજે વેદો પછી અનામિકા
ને મધ્યમાના ઉપરના વેદો ને છેવટ તર્જનીના ત્રિજે, બીજે

ત પહેલો વેઠો મળીને કરમાળા થાયછે. મધ્યમાનો પહેલો
 ૫૫ બીજો વેઠો સુમેરૂ ગણાયછે.) થી કિંવા રૂદ્રાક્ષની
 થી હાથને નાભી પાસે રાખી તેપર કપડું ઢાંકી કરવા-
 , જપને અંતે ગુરૂ, દેવ, તથા બ્રાહ્મણને નમસ્કાર કરી પછી
 નન પ્રાતઃસંધ્યાચર્યેનકર્મણા ભગવાન્ શ્રી સવિતા દેવ-
 તા પ્રીયતાં ॥ એમ બોલી સંકલ્પ છોડવો.

॥ ઇતિ પ્રાતઃસંધ્યા ॥

મધ્યાન્હ સંધ્યામાં જે ફેરફારછે, તે બતાવવામાં આવેછે.

સંકલ્પમાં—મધ્યાન્હસંધ્યોપાસનમહંકરિષ્યે એમ કહે-
 વું. ત્રીથે લખેલા બે મંત્રોમાંનો પ્રથમ મંત્ર બોલાને એક
 ને બીજો મંત્ર બોલીને બીજો એમ સૂર્યને બે અર્ધ આપવા.

ૐ ઉદુત્યં જાતવેદસં દેવં વહંતિ કેતવઃ । દૃશો
 વંશ્વાય સૂર્ય શ્રી સવિત્રે ઇદં અર્ધ્યન મમ ॥ ૧ ॥

તેજનામુદગાદનીકં ચક્ષુર્મિત્રસ્ય વરુણસ્યાનેઃ॥

થિવી અંતરિક્ષં સૂર્ય આત્મા જગત-

તે સવિત્રે ઇદં અર્ધ્યન મમ ॥૨॥

તેના મંત્ર બોલી કરવું.

તેહંતો નાક મુત્તમં ॥

તન્મ જ્યોતિરુત્તમમ્ ॥

ગાયત્રી જપ હૃદય આગળ હાથ રાખી કરવો.
સિવાયનું બીજું બધું પ્રાતઃસંધ્યા પ્રમાણે કરવું.

॥ इति मध्यान्ह संध्या ॥

સાચું સંધ્યામાં જે ફેરફાર છે તે કહે છે.

સંકલ્પમાં—સાયંસંધ્યોપાસનમહંકારિણ્યે એમ કહેવું
બે અર્ધ નીચેના મંત્ર વડે આપવા.

ॐ अयोजाला असुरा मायिनो यस्मयैः । पा-
शैरं किनोयेचरन्ति । तांस्तेरंधयामिहरसा जातवेदः
सहस्रक्रष्टिः सपत्नान्प्रमृणन्पाहिवज्रः । श्री वरु-
ण। येदमर्ध्य ॥

ઉપસ્થાન નીચેના મંત્ર બોલી કરવું.

उद्धेदभिश्चुतामघं वृषभं नर्यापसं । अस्तारमो
सूर्या ॥१॥ नव योनवतिंपुरोबिभेदबाव्होज
अहिंचवृत्रहावधीत् ॥२॥ सनः इंद्रः
स्वाश्वावत्गोमघवत्उरु धारेवदाह

ગાયત્રીનો જપ નાસિકા પાસે હા
સાંજની સંધ્યા પશ્ચિમાભિમુખે

॥ इति सायं सं

॥ समाप्तं

